

Στη μητέρα μου, που δεν πρόλαβε να το δει

Β΄ ΕΚΔΟΣΗ

Με την ευγενική χορηγία

ΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

Διόρθωση: Αντωνία Κιλεσσοπούλου

Δημιουργικό: Δήμητρα Νέδα

© 2005, Εκδόσεις Κυριάκος Παπαδόπουλος Α.Ε., Ελένη Γερούλάνου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Καποδιστρίου 9, 144 52 Μεταμόρφωση Αττικής, τηλ.: 210 2816134

e-mail: info@picturebooks.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Μασσαλίας 14, 106 80 Αθήνα, τηλ.: 210 3615334

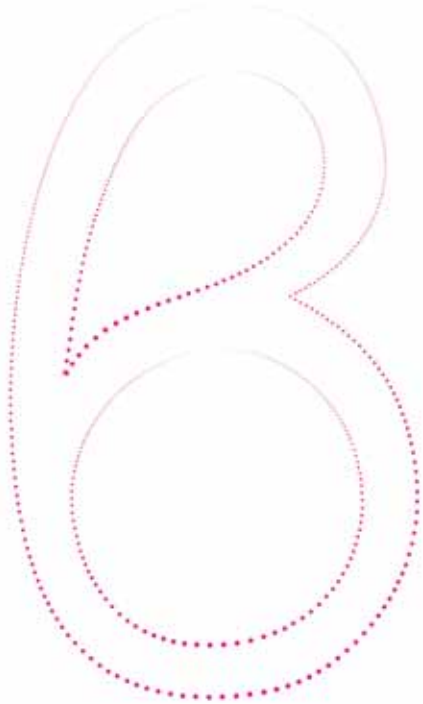
www.picturebooks.gr

ISBN 960-412-442-0

ΕΛΕΝΗ ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΥ

Το αλφαβητάρι του Μουσείου Μπενάκη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

o b y e z n e m e o p a t e s

Η ιδέα αυτού του βιβλίου ξεκίνησε 20 χρόνια πριν, όταν ακόμα έκανα την πρακτική μου εξάσκηση στο Museum of Fine Arts στη Βοστώνη.

Το βιβλίο αυτό παρουσιάζει το αλφάβητο με ένα διαφορετικό τρόπο, που βασίζεται στην ποικιλία των εκθεμάτων του Μουσείου Μπενάκη. Απευθύνεται σε παιδιά όλων των ηλικιών. Για τα μικρότερα παιδιά αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση του αλφάβητου και για τα μεγαλύτερα ένα χρήσιμο λεύκωμα με μερικούς από τους θησαυρούς που φιλοξενεί το Μουσείο.

Στην αριστερή σελίδα παρουσιάζεται το γράμμα και η λέξη που αρχίζει από το γράμμα αυτό. Στην ίδια σελίδα θα βρείτε και μια αναφορά όχι μόνο στη λέξη, αλλά και στο ίδιο το έκθεμα. Στη δεξιά σελίδα υπάρχει το έκθεμα του Μουσείου.

Πάρτε αυτό το βιβλίο μαζί σας ως οδηγό στην επόμενη επίσκεψή σας στο Μουσείο Μπενάκη. Ενθαρρύνετε τα παιδιά να ψάξουν, να αναζητήσουν και να ανακαλύψουν τα αγαπημένα τους αντικείμενα. Γρήγορα τα παιδιά θα γίνουν οι οδηγοί σας.

Ελένη Γερουλάνου

obvoe7n0k4w5o7p0t6k

Με ξεχωριστή ευχαρίστηση δέχτηκα την τιμητική πρόσκληση να απευθύνω δυο λόγια στους ενήλικους χρήστες αυτού του βιβλίου. Για δύο λόγους. Πρώτα για τη συναισθηματική ικανοποίηση που προσφέρει μια τέτοια φιλοφρόνηση όταν απευθύνεται από νέους προς μεγαλύτερους και ύστερα γιατί μου δίνεται έτσι η ευκαιρία να τονίσω ένα στόχο της εργασίας της Ελένης Γερουλάνου που τον θεωρώ ιδιαίτερα σημαντικό: Το βιβλίο προορίζεται για να διαβαστεί από γονιό και παιδί μαζί. Εδώ, δηλαδή, δεν προσφέρεται μόνο ένα σύγχρονο μέσο για την ικανοποίηση μιας παλιάς και δοκιμασμένης μορφωτικής διαδικασίας που στηρίζεται στη συνεργασία του παιδιού με τη μητέρα και τον πατέρα του. Οι σελίδες που ακολουθούν παρέχουν επίσης και τη δυνατότητα η πνευματική αυτή επαφή να έχει ως αφετηρία έργα υψηλής καλλιτεχνικής αξίας, επιλεγμένα προφανώς με κριτήριο και τις απαιτήσεις της αισθητικής αγωγής.

Η αξία του βιβλίου προβάλλει καθαρά όταν σκεφτεί κανείς σε πόση απομόνωση οδηγούν το παιδί οι σημερινές συνθήκες ζωής και πόσα αντιαισθητικά ερεθίσματα δέχεται κάθε μέρα.

Καλό διάβασμα, λοιπόν, και καλή συνεργασία!

Αλέξης Δημαράς

Αα

αεροπλάνο

Γεια σου, Σπαθάρη. Να ζήσεις εσύ κι ο Καραγκιόζης σου!

Β β

βιβλίο

Ένας μικρούλης θεός μπήκε στις σελίδες του βιβλίου. Με τα βέλη του έστειλε μηνύματα αγάπης σε αγόρια και κορίτσια.

Γ γ

γοργόνα

Ζει ο βασιλιάς Αλέξανδρος;

Δδ

διαβήτης

Δύο χιλιάδες χρόνια πριν, στην Αίγυπτο, χρησιμοποιούσαν το διαβήτη για να κάνουν κύκλους.

Εε

εκκλησία

Εκκλησιά μολυβωτή
μολυβοκοντυλοπελεκητή,
ποιος σε μολυβοκοντυλοπελέκησε;
Ο γιος του μολυβοκοντυλοπελεκητή.

Ζζ

ζωγράφος

Ο Νίκος Εγγονόπουλος έχει ζωγραφίσει τον εαυτό του.
Κρατάει τα σύνεργα της δουλειάς του: τα πινέλα και την παλέτα.

Hη

ήλιος

Στο σπίτι της στην Κωνσταντινούπολη, η φημισμένη κεντήστρα Δεσποινέτα κέντησε με χρυσή κλωστή το πανί του επιταφίου. Ο ήλιος της λάμπει στο Μουσείο.

Θ θ

θάλασσα

Ο ουρανός και η θάλασσα ζούσαν μαζί. Συμφώνησαν να δώσει κλοτσιές ο ένας στον άλλον, κι έτσι πήγε ο ουρανός ψηλά και η θάλασσα στο βάθος.

Il

ιστιοφόρο

Άγιε μου Νικόλα, σου τάζω το καράβι μου, για να έχω
καλό ταξίδι.

Κκ

κούκλα

Να ένα παιχνίδι από τα αρχαία χρόνια. Είναι μια κούκλα πήλινη,
που κουνάει τα χέρια και τα πόδια της.

Λ λ

λουλούδι

Στη Λευκάδα έφτιαξαν ένα μπουκέτο λουλούδια με χρυσάφι και μαργαριτάρια.

Μμ

μύλος του καφέ

Ο μύλος γυρίζει και ο φρεσκοτριμμένος καφές μυρίζει.

Nv

ναυμαχία

Στο λιμανάκι της Πύλου άκουγαν τις κανονιές κι έβλεπαν τους καπνούς της ναυμαχίας.

Ξυλόγλυπτο

Άνοιξα το ξύλινο παράθυρο και το δωμάτιο γέμισε φως.

Οο

όργανο

Κάθε πατρίδα είναι ωραία,
Κάθε πατρίδα είναι γλυκιά.
Κι ό,τι στον άλλον πατρίδα είναι
Για μένα είν' η Κεφαλονιά.

Ππ

πυξίδα

Από μικρός ο Ανδρέας Μιαούλης αγαπούσε τη θάλασσα.
Με οδηγό την πυξίδα του, δεν έχανε ποτέ το Βορρά.

Ρ ρ

ρόκα

Παλιά, όταν έγνεθαν το μαλλι
και έφτιαχναν κλωστή, τραγουδούσαν:
Πάνω σε ψηλή ραχούλα
κάθεται μια βοσκοπούλα
και τη ρόκα της κρατάει,
πρόβατα κι αρνιά φυλάει.

Σσ

στεφάνι

Το αγαπημένο φυτό της Αφροδίτης, η μυρτιά, έγινε χρυσό στεφάνι.

Ττ

ταύρος

Όταν ο Δίας αγάπησε τη βασιλοπούλα Ευρώπη,
μεταμορφώθηκε σε ταύρο δυνατό.
Η Ευρώπη πήδηξε στη ράχη του και πέταξαν μαζί πάνω από τη
θάλασσα, πέρα μακριά στην Κρήτη.

YU

ύφασμα

Η υφάντρα διάλεξε κόκκινες, πράσινες, μαύρες και καφετιές κλωστές για να υφάνει την κοπέλα που χτενίζεται κρατώντας έναν καθρέφτη.

Φφ

φορεσιά

Η κοπέλα περίμενε να φορέσει αυτή τη φορεσιά τη μέρα του γάμου της, την πιο όμορφη μέρα της ζωής της.

Xχ

χέρι

Δεν είναι γάντι. Δεν είναι τάμα. Τι είναι;
Είναι το καπάκι ενός κουτιού που μέσα του έκρυβαν κάτι
πολύτιμο.

Ψ ψ

ψηφιδωτό

«Ζωγράρισαν» με μικρές χρωματιστές πέτρες. Τις κόλλησαν τη μια δίπλα στην άλλη και έφτιαξαν μια εικόνα.

Ω ω

ώρα

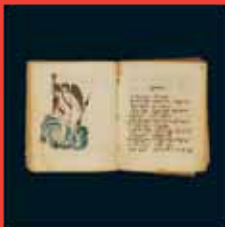
Τι ώρα είναι;

Δωρεά Ευγένιου Σπυθάρη

Σωτήρη Σπυθάρη (1892-1974): Φιγούρα από την παράσταση «Ο γάμος του Καραγκιόζη».

Δωρεά Πηλεκάκης Σούτσου-Λατσάνερη

Παράσταση Έρωτα στο χειρόγραφο μιας ανώνυμης ανθολογίας από αυτές που κυκλοφορούσαν πριν από την Επανάσταση του 1821 στις ελληνικές κοινότητες.

Δωρεά Διονύση Φωτόπουλου

Γοργόνα με δύο ουρές ανάμεσα σε δράκοντες, απότρημα επιστυλίου ενός μαρμάρινου τέμπλου με ανάγλυφο διάκοσμο, από τις Κυκλάδες.

Χάλκινος διαβήτης από την Αίγυπτο, με εγχάρακτο διάκοσμο και ένθετο ασήμι.

Σκεύος εκκλησιαστικής χρήσεως σε σχήμα βυζαντινού ναού. Έργο του μοναχού Δημητρίου Χατζή, ο οποίος το αφιέρωσε στη μονή του Τιμίου Προδρόμου των Σερρών το 1613.

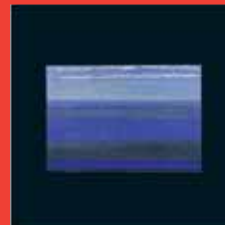

Παρακ/θήκη Λένας και Ερριέττης Εγγονοπούλου

Νίκου Εγγονοπούλου (1910-1985): Αυτοπροσωπογραφία, 1935.

Λεπτομέρεια από χρυσοκέντητο ενεπίγραφο επιτάφιο, εργασμένο από τη φημισμένη κεντήστρα Δεσποινέτα, στην Κωνσταντινούπολη το 1682.

Παρακ/θήκη Μίνας Παπαλουκά

Σπύρου Παπαλουκά (1892-1957): Θάλασσα της Πάρου. Ελαιογραφία, 1948

Τάμα ναυτικού σε εκκλησία της ελληνικής κοινότητας της Μικράς Ασίας.

Δωρεά Γεωργίου και Αθανασίας Παπατά

Πήλινη παιδική κούκλα με κινητά άκρα. Αττικού εργαστηρίου, γύρω στα 430-420 π.Χ.

Δωρεά Ιωάννη και Ειρήνης Εφρεμού

Χρυσή τρέμολα με μαργαριτάρια σε σχήμα άνθινου μπουκέτου, από τη Λευκάδα. 18ος-19ος αι.

Μπρούντζινος μύλος του καφέ.

Martin Verdiot:
Η ναυμαχία του
Ναυαρίνου στις 20
Οκτωβρίου 1827.
Υδατογραφία.

Ξύλινο δίφυλλο
παράθυρο με
ανάγλυφους
επιχρωματισμένους
ρόδακες και πουλιά,
από την Αίγυπτο.
6ος-7ος αι.

Μαντολίνο με παράσταση
γυναίκας μέσα σε
ιστιοφόρο βάρκα, από
φιλντσί. Το μαντολίνο
αποτελεί βασικό όργανο
της μαντολινάτας,
ορχήστρας αστικής
μουσικής, κυρίως στα
Επτάνησα και στην Αθήνα.

Η πυξίδα του Ανδρέα
Μιαούλη (1769-1835),
αρχηγού των ναυτικών
δυνάμεων της
Επανάστασης του 1821.

Δωρεά του Υπατού Αρχιεπιστή
Κρήτης, πρίγκιπα Γεωργίου

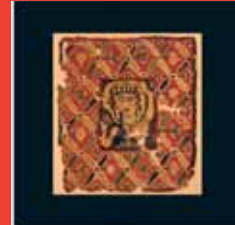
Ξυλόγλυπτη ρόκα με
ενεπίγραφη
παράσταση του
αγίου Γεωργίου,
φίδια, αγγέλους, την
εγχάρακτη προτομή
ενός αξιωματικού και
χρονολογία 1906.

Χρυσό στεφάνι από
φύλλα μυρτιάς,
του ιερού δέντρου
της Αφροδίτης, με
ένα πολύφυλλο
άνθος στο κέντρο.
Ελληνιστική περίοδος.

Χρυσό περίαπτο σε
σχήμα κεφαλής
ταύρου με κοκκιωτές
διακοσμητικές
λεπτομέρειες και
πρόσθετες
επικαλύψεις από
σμάλτο. Τέλη δού-
αρχές 5ου αι. π.Χ.

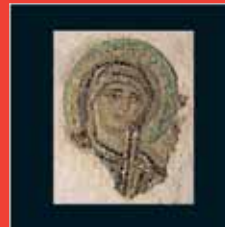
Κοπτικό ύφασμα με
παράσταση γυναικείας
μορφής, η οποία
αποδίδεται σε στιγμή
καλλωπισμού
κρατώντας έναν
καθρέφτη, από την
Αίγυπτο. 6ος αι.

Σπάνια νυφική φορεσιά, η
γνωστή «χρυσή στολή»,
που φοριόταν στα χωριά
της Αττικής μετά την
απελευθέρωση από τους
Τούρκους.

Χρυσό αφιέρωμα με
πολύτιμες πέτρες σε σχήμα
χεριού, ίσως από εικόνα
της Παναγίας, αν όχι από το
κάλυμμα μιας
λειψανοθήκης, του 17ου αι.

Δωρεά Στέφανου και
Πηνελόπης Δέλλα

Σπάραγμα ψηφιδωτού με τη
μορφή της Θεοτόκου, από
το διάκοσμο της
κατεστραμμένης σήμερα
μονής Στουδίου στην
Κωνσταντινούπολη.

Δωρεά πρίγκιπα Γεωργίου

Ασημένιο ρολόι τσέπης του
υπασπιστή του Όθωνα
Χρήστου Χατζηπέτρου
(1799-1869), ηγέτη της
επανάστασης στη
Θεσσαλία το 1854.

Θέλω να ευχαριστήσω την καθηγήτριά μου στο Wheelock, Μαίρη Ιατρίδη που μου έδειξε το δρόμο, την Έλλη Γιαννουκάκη, την Εύη Πρωτόπαπα και τον Αλέξη Λειβαδίτη, που πειραματίστηκαν για μένα, τη Μένια Σπαθάρη και την Ερριέτη Εγγονοπούλου, που μοιράστηκαν την οικογενειακή τους σοφία μαζί μου, τον Λάμπρο Λιάβα, που μου «χάρισε» το μαντολίνο του, τη Μίνα Παπαλουκά, που μου παραχώρησε τα δικαιώματα δημοσίευσης του έργου «Θάλασσα της Πάρου» για τις σελίδες του βιβλίου, το τμήμα Τεκμηρίωσης του Μουσείου Μπενάκη και ειδικότερα τη Σοφία Χανδακά, που τόσο πρόθυμα μου παραχώρησε το φωτογραφικό υλικό, την Ντορίνα Παπαδάκη, που αποτύπωσε στο φακό της τη χαρά μου, την Ελευθερία Κοψιδά, που πίστεψε σε μένα, τη Μαρίζα Ντεκάστρο, που ενθάρρυνε την ιδέα μου, τον Αλέξη Δημαρά, που αφιέρωσε με τόση αγάπη τις πρώτες γραμμές στο βιβλίο, την Μέλπω Θεοδωροπούλου, από την ALPHA BANK, που εμπιστεύτηκε την ιδέα μου χωρίς καν να τη δει, την Ειρήνη Γερουλάνου, που με συμβούλεψε στις επιλογές μου, τη θεία Αιμιλία, που ήταν πάντα εκεί, και τα παιδιά μου, που με άντεξαν.

Ειδικότερα, θα ήθελα να ευχαριστήσω το Γιάννη Παπαδόπουλο, τη Φραντζέσκα Αλεξοπούλου, την Ελένη Κατσαμά, τη Δήμητρα Νέδα και τη Σταυρούλα Τζιουρτζιώτη που αγκάλιασαν το αλφαβητάρι και επιμελήθηκαν την έκδοση αυτή.

Αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω ξεχωριστά τον άνδρα μου, Σπύρο, που με στήριξε, με ενθάρρυνε και μου συμπαραστάθηκε σε όλα τα στάδια της προετοιμασίας αυτού του βιβλίου.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλους.
Ελένη Γερουλάνου

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ
ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΥ
ΑΝΑΤΥΠΩΘΗΚΕ ΤΟ ΝΟΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 2005
ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΧΑΡΤΙ VELVET 150gr
ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ «ΣΥΚΑΡΗΣ Α.Ε.Β.Ε.»
ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΑΚΗ ΔΕΔΕ
ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΩΝ
ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ